

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

ÜNİVERSİTE ATIKLARININ GERİ DÖNÜŞÜMÜ POLİTİKASI

POLİTİKANIN AMACI

Bu politika, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) yerleşkelerinde oluşan atıkların (plastik, kağıt, karton organik inorganik vb.) çevreye duyarlı, ekonomik ve sosyal olarak sürdürülebilir biçimde yönetilmesini sağlamak ve atık oluşumunu azaltmak amacıyla hazırlanmıştır. Politika, ortaya çıkan atıkların geri dönüşümü ve kompostlama süreçlerini yönlendirmeyi; tehlikeli ve tıbbi atıkları ilgili mevzuata uygun olarak bertaraf etmeyi; üniversite topluluğu içinde kaynak tasarrufu, geri dönüşüm ve döngüsel ekonomiye yönelik farkındalığı artırmayı hedeflemektedir.

POLİTİKANIN İLGİLİLİĞİ

İlgili Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) Kriteri: Bu politika, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan öncelikli olarak şu hedeflerle ilişkilidir;

- SDG 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim)
- SDG 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar)
- SDG 13 (İklim Eylemi)

İlgili Metrikler:

- THE Impact Rankings
- UI GreenMetric

POLİTİKA KAPSAMI

Bu politika, KTÜ yerleşkelerinde yürütülen faaliyetlerden kaynaklanan atıkların yönetimini kapsar. Kağıt, plastik, cam, metal, ahşap, organik, tıbbi, kimyasal ve tehlikeli atıklar ile elektrikli ve elektronik atıklar bu kapsam içindedir.

- **Hedef Kitle:** Öğrenciler, akademik ve idari personel, öğrenci kulüpleri, ziyaretçiler, kampüs içi işletmeciler bu politikanın hedef kitleleri içindedir.
- **Uygulama Alanları:** KTÜ yerleşkeleri; yemekhaneler, kantinler, kafeteryalar, ofisler, derslikler, laboratuvarlar, atölyeler, yurtlar, spor tesisleri, kütüphane, sosyal tesisler ve açık alan etkinliklerde bu politikanın ilkeleri uygulanır.

TEMEL İLKELER ve YASAL DAYANAKLAR

KTÜ, kampüslerde tek kullanımlık ürünleri azaltması konusunda aşağıdaki temel ilkelere bağlıdır:

- **Kaynakta Azaltım ve Önleme:** Atık arttırıcı malzemelerin tüketimi satın alma aşamasından itibaren en alt düzeyde tutulur; gereksiz kullanımı engellenir.
- **Yeniden Kullanım ve Yeniden Doldurma:** Yeniden kullanılabilir ürünlerin (matara, kupa, metal çatal-bıçak, kumaş bez vb.) tercih edilmesi sağlanır; doldurulabilir sistemler kullanılır.
- **Ayrı Toplama ve Geri Kazanım:** Atık ürünlerin geri dönüştürülebilir olanları atık kaynağında ayrı toplanır; atık kovalarının poşetleri atık türüne göre MAVİ-SİYAH olarak takılır ve geri kazanım zincirine dahil edilir, tehlikeli atıkları lisanslı firmalara teslim edilir.

- **Eğitim, Farkındalık ve Katılım:** Tüm paydaşlara yönelik periyodik bilgilendirme ve eğitim ve farkındalık kampanyaları yürütülür, atık azaltımı bilinci kazandırılır.
- **Sürekli İyileştirme ve İzleme:** Politika düzenli olarak gözden geçirilir; performans göstergeleri değerlendirilerek yeni hedefler ve önlemler belirlenir.
- **Yasal Dayanaklar:** 2872 sayılı Çevre Kanunu; Sıfır Atık Yönetmeliği ve ilgili diğer yönetmelikler; KTÜ Sıfır Atık Yönergesi başta olmak üzere ilgili mevzuatlara dayanır.

SORUMLULUKLAR ve ROLLER

Uygulayıcı Birimler:

- **Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi:** Atık azaltılmasına yönelik faaliyetler yürütür, alternatif malzeme ve yöntemler konusunda raporlar hazırlar ve farkındalık eğitimleri düzenler. Ayrıca, kampüs genelinde sürdürülebilirlik kültürünün yaygınlaşması için öğrenci toplulukları ve paydaşlarla ortak etkinlikler gerçekleştirir. Bu etkinliklerde atık azaltacak çözümler üretir.
- **Sıfır Atık Koordinatörlüğü,** kampüs genelinde tek kullanımlık ürünlerin kullanımının izlenmesi sürecini destekler. Oluşan atıklara ilişkin verileri toplar, kaydeder ve ilgili birimlere iletir. Geri dönüşüm çalışmalarının koordinasyonuna destek sağlar.
- **Laboratuvarlar ve Tıbbi Birimler:** Kimyasal ve tıbbi atıkların ayrı toplanmasından, etiketlenmesinden ve lisanslı bertaraf firmalarına tesliminden sorumludur.
- **İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı (İMİDB):** Satın alma süreçlerinde döngüsel ekonomi ilkelerine uygun ve tekrar kullanılabilir ürünlerin tercih edilmesini sağlar. Üniversite bünyesindeki temizlik, ofis ve hizmet alımlarında atık ürünlerin kullanımını azaltacak düzenlemeleri yapar ve alternatiflerin uygulanmasını destekler.
- **Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı (SKS):** Yemekhane ve kantinlerde atık yönetimi, organik atık ayrıştırma, tekrar kullanılabilir servis ekipmanlarının kullanılmasını teşvik eder. Açık hava faaliyetlerindeki atık sürecini yönetir, farkındalığı artırıcı faaliyetler düzenler.
- **Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı (YİTDB):** YİTDB, kampüs genelinde atık ürünlerin azaltılmasını destekleyecek altyapı düzenlemelerini planlar ve uygular. Ayrıca, binalarda ve ortak kullanım alanlarında çevre dostu tasarımları ve teknik çözümleri hayata geçirerek politikanın uygulanmasına katkı sağlar.

İzleme Birimleri ve Sorumluları:

- **Rektörlük ve Senato:** Politikanın resmi onayını verir ve gerekli denetimleri yapar. Politikaya yönelik hedeflerin kurumsal önceliklere uygun şekilde gerçekleştirilmesini gözetir.
- **Araştırma Koordinatörlüğü:** Politikanın uygulanma ilerleyişini izler, performans göstergelerine ilişkin verileri toplar ve raporlar. Sürdürülebilirlik Birimi, UI GreenMetric ve THE Impact Rankings gibi sürdürülebilirlik endeksleri için gerekli verileri derler. Ayrıca politika kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin sonuçlarını analiz ederek iyileştirme önerileri geliştirir.

UYGULAMA ADIMLARI

- Başlangıç Envanteri ve Hedef Belirleme:** Her birim için, Üniversite genelinde kullanılan tek kullanımlık ürünlerin (plastik, kağıt, karton, ambalaj, bardak, pipet vb.) yıllık tüketim miktarları tespit edilir (Satın alım verilerinden). Bu envanter doğrultusunda azaltım hedefleri belirlenir.
- Planlama ve Tasarım:** Tek kullanımlık ürünlerin yerine kullanılabilecek yenilenebilir ve tekrar kullanılabilir alternatifler belirlenir. Kantin, yemekhane, ofisler, öğrenci etkinlikleri gibi alanlarda uygulanacak dönüşüm planı hazırlanır. İlgili birimler arası koordinasyon sağlanır.
- Uygulama ve Dönüşüm:** Kampüs genelinde tek kullanımlık ürünlerin yerine çok kullanımlık ve çevre dostu alternatifler kullanımı desteklenir; yemekhane, kantin, ofis ve etkinlik alanlarına su sebilleri, çeşmeler ve/veya yeniden doldurulabilir şişe istasyonları kurulur. Üniversite etkinliklerinde tek kullanımlık ürünlerin kullanımına sınırlamalar getirilir ve satın alma süreçlerinde sürdürülebilir ürünler tercih edilir. Bu uygulamalar, ilgili birimlerin koordinasyonu ile hayata geçirilir ve üniversite topluluğunda çevre dostu alışkanlıkların yaygınlaşması sağlanır.
- Eğitim ve Farkındalık Programları:** Öğrenci, akademik ve idari personele yönelik atık fazlalığının zararları ve alternatif çözümler hakkında seminer, çalıştay ve bilgilendirme kampanyaları düzenlenir. Görsel materyaller ve dijital içeriklerle farkındalık artırılır.
- İzleme, Raporlama ve İyileştirme:** Uygulama sürecinde belirlenen performans göstergeleri düzenli aralıklarla izlenir. Her yıl sonunda, ilgili birimler politika uygulamasının performansını değerlendirilir ve sonuçlar raporlanır. Hedeflere ulaşılamayan konularda politika uygulamalarında gerekli düzeltmeler yapılarak süreç iyileştirilir. Elde edilen ilerlemeler ve deneyimler tüm iç ve dış paydaşlarla paylaşılır.

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Gösterge	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Toplam geri dönüştürülen atık miktarı (ton/yıl)	2030 yılına kadar yıllık %15 artış	Çevre Sorunları UYGAR raporları Sıfır Atık Koordinatörlüğü raporları Satın alma kayıtları (İMİDB)
Geri dönüşüm oranı (geri dönüştürülen atık / toplam atık)	2030 yılına kadar %70 geri dönüşüm oranı	YİTDB envanteri kayıtları Satın alma kayıtları (İMİDB) Çevre Sorunları UYGAR raporları
Organik atıktan elde edilen kompost miktarı (ton/yıl)	2030'ya kadar yıllık 1 ton kompost üretimi	YİTDB envanteri kayıtları Satın alma kayıtları (İMİDB) Çevre Sorunları UYGAR raporları
Lisanslı bertarafta yönlendirilen tehlikeli/kimyasal/tıbbi atık miktarı	2030'ya kadar % 80 lisanslı bertaraf	Laboratuvar ve tıbbi birim kayıtları
Eğitim ve farkındalık etkinliği sayısı	Yılda en az 4 etkinlik (seminer/atölye)	SKS, KİK ve PDB raporları
Atık ayrıştırma altyapısına sahip birim oranı	2030'ya kadar tüm birimlerde tam renk kodlu ayrıştırma kutuları	YİTDB saha denetimleri Çevre Sorunları UYGAR raporları

DENETİM ve RAPORLAMA

- **İzleme Sıklığı:** Performans göstergeleri yıllık değerlendirilir; ile ilgili göstergeler her yıl ilgili sorumlu birimler tarafından düzenli biçimde izlenir. Göstergelerdeki değerlerin yıl içindeki değişimleri tespit edilerek gerekli önlemler zamanında alınır.
- **Raporlama Sıklığı:** Yıllık veriler, ilgili yılın bitimini takiben altı ay içinde KTÜ Sürdürülebilirlik Raporları'na işlenir ve üniversitenin web sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılır. Dört yıllık veriler ise bir sonraki stratejik planlama dönemine girdi oluşturacak şekilde derlenir. Ayrıca, her yıl elde edilen ilgili veriler UI GreenMetric ve diğer uluslararası sürdürülebilirlik endekslerine raporlanır.
- **Dış Doğrulama:** İlgili göstergeler çerçevesinde üniversitenin performansını belgelemek amacıyla ulusal ve uluslararası sertifikasyon programlarına katılım sağlanır. Katılım programı ve kararı senato tarafından alınır. Bağımsız kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek denetimlerle politikanın uygulanması ve etkileri doğrulanır.
- **Revizyon Koşulları:** Belirlenen performans göstergelerinin hedeflenen değerlerin %60'ına iki yıl üst üste ulaşamaması durumunda veya ulusal/uluslararası mevzuatlarda değişiklik durumunda; politika uygulayıcı birimler tarafından gözden geçirilir, revizyon önerileri hazırlanarak politika yeniden senato onayına sunulur.

YÜRÜRLÜK

Bu politika, KTÜ Senatosu tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer. Üniversite birimleri, politika hükümlerine uymak ve uygulamakla yükümlüdür.